

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Hotărîrea comitetului.

— Se cer lămuriri guvernului. —

Fără teamă de exagerare putem susține, că centrul atenției generale a fost, în zilele de Marți—Miercuri—Joi, ședința comitetului nostru național, întrunit la Budapesta.

Comisia de trei avea să raporteze comitetului despre tratativele cu contele Tisza, în ce privește pacea româno-maghiară.

Din decursul acestor ședințe nu a transpirat nimic în afară, ceea ce dovedește discrețiunea severă ce s'a impus participanților, drept aceea — conform unei telegrame, ce primim — toate comunicatele ziarelor maghiare sunt a se conzidera ca conjecturi, mai mult sau mai puțin fantastice.

Faptul, că comitetul n'a adus încă hotărîre definitivă, ci inzistă pentru anumite lămuriri, este de bun augur și dovedește gravitatea și cumpăneala, cu care bărbații noștri conducători, ponderează aceste clipe de istorică importanță pentru neamul nostru.

După informațiile puțin controlabile ale ziarelor maghiare, — privitor la decursul ședințelor — s'a cetit mai întâi decizul comitetului prin care se autorizează tratativele cu primul ministru, apoi rezultatul acestor constătuiri. Dr. V. Braniște, într-o vorbire mai lungă arată greutățile, ce s'au ivit și punctele asupra cărora comisia a căzut de acord cu ministru Tisza, recomandându-le spre primire.

În discuția ce a urmat, au vorbit *contra* acceptării pactului dd. Goga, Goldiș, iar *pentru* pact dd. Ciorogariu, Brediceanu, Șt. C. Pop și Maniu, care într-o vorbire mai lungă a arătat necesitatea acceptării pactului încheiat cu contele Tisza, precum și marele folos, ce va urma

pentru Români și Maghiari dintr'o înțelegere pașnică.

Desbaterile s'au terminat Joi după amiază și — după cum cetim în foile ungurești — comisia de trei a prezentat în scris ministrului președinte rezultatul. Acesta a promis, că îl va desbata încă atunci în consiliul de ministri.

Noi am primit următoarea telegramă, conținând cea din urmă consfătuire a comitetului:

Comitetul central al partidului național român întrunindu-se în zilele de 20—22 Ianuarie a. c. a luat în desbatere amănunțită întreg materialul discuțiilor purtate de către delegații săi cu prim-ministrul ungar în scopul de a se găsi mijloacele potrivite pentru stabilirea unui raport normal între poporul român și factorii de guvernament ai statului ungar.

Ivindu-se în cursul desbaterilor necesitatea de a se cere deslușiri mai detaliate dela prim-ministru, comitetul național a decis deocamdată amânarea hotărîrii sale definitive.

Delegația comitetului a fost invitată a se pune în legătură cu șeful de guvern, pentru a-i cere lămuririle necesare.

Imediat după primirea acestora, în timp relativ scurt, comitetul național se va întruni, ca reluând desbaterile să aducă o decisiune definitivă.

Așteptăm lămuririle ulterioare, căci publicul nostru e foarte interesat de lămuririle ce se cer ministrului președinte și, peste tot, de statul chestiunii, asupra căreia se lansează cele mai divergente și necontrolabile versiuni, mai ales din partea pressei maghiare.

*

După informațiile, ce primim în momentul când punem foaia sub

tipar, contele Tisza a declarat că e aplicat a relua firul tratativelor, dând toate garanțele, ce i-se cer. Tratativele se vor reîncepe, probabil, Marța viitoare.

Membrii comitetului național se vor întruni iarăș — *după sece zile*.

În caz, că vor cădea de acord cu prim-ministrul Tisza — se va convoca marea adunare națională pentru a ratifica pactul.

„Drapelul” publică în numărul de Joi la loc de frunte, un articol din care reținem partea finală, ca o dovadă a unității de vederi ce domnește în presa națională:

„Ei bine, după diferitele discursuri ce le-a rostit contele Tisza în timpul ultim pe tema conflictului național, — oricât de mare importanță am atribui acestora — ne putem destul de limpede construi cadrele, între cari crede prim-ministrul a putea rezolvi conflictul național și nu se mai reclamă multă bătaie de cap pentru a vedea, că o soluție definitivă a conflictului național este deadreptul cu neputință între aceste cadre. Nu credem însă, că nici contele S. Tisza, cu atât mai puțin vreunul din conducătorii noștri să fi crezut măcar pentru un moment, că un conflict atât de mare, vechiu și adânc, să se poată rezolvi așa peste noapte.

Nu! În iluzia aceasta nu avem să ne legănăm.

Chestia ce ne preocupă este, că poate găsi comitetul național al partidului în pozițiile contelui Tisza măcar începutul unei noi îndrumări a politicii de guvernament, care dusă cu consecvență în deplinire, să aducă cu vremea acele condiții, fără de cari nici închipui nu se poate o soluție multă-mitoare sub toate raporturile.

Numai despre aceasta poate fi vorba acum la Budapesta.

Și aici așteptăm cuvântul autorizat al acelor, cari sunt exponenții reali ai nemulțămirii exigențelor noastre naționale din Ungaria.

Nu ne va surprinde nici dacă cuvântul fruntașilor noștri va fi, că între cadrele de Tisza nici măcar de începutul unei asemenea îndrumări nu poate fi vorba, dar și în acest caz putem fi convinși, că nu mai este departe momentul, când aceste condiții vor fi date, vor trebui să fie date.

Atât interesele interne de consolidare a Ungariei, cât și relațiile internaționale ale Monarhiei nu mai pot suporta conflictul intern național.

Criza politică în România, la sfârșit și început de an.

București, 1 Ian. 1914. v.

Criza politică, prin care trece acum România, cu ocazia schimbării guvernului la finea anului 1913, și a celui 1914 ce începe, îmi aduce aminte o întâmplare comică de pe vremuri din Transilvania, și carea spune că un solgăbirău ungar, care trebuia să urmărească un țigan cu apucături de ciordeală, și nu-l găsea, întrebă pe fratele acestuia:

— Mă, unde e Cula, fratele tău? — Țiganul, care știa pentru ce solgăbiroul caută pe frate-so fi răspunde: — „A murit Măria ta“.

— Dar când și de ce boală a murit?

— Apoi, Măria ta, frate-meu a murit de foame „intre chite“.

— Ești nebun cioră? Cum poate cineva să moară de foame, când împrejurul lui e tot pită?

— Apoi să vezi Măria ta, iacă s'a putut, căci, chita cea veche din anul acesta s'a isprăvit și cea nouă n'a venit încă din câmp.

Cam se aseamănă moartea asta a țiganului între pâni, cu moartea politicianismului românesc de acum, între doi ani: unul ce se duce și altul ce vine!

De anul nou n'am avut Guvern; cel vechiu era pe sfârșite, și cel nou nu venise încă din câmpul politice; deci se oprise pe un moment respirația politicianismului român, căci, „ai noștri“, cei vechi, se pregăteau de ducă, iar „ai noștri“ cei noi, să pregăteau să intre în fortăreața bugetului și a fondurilor secrete și disponibile... dacă va mai fi disponibilă vre-o rămășiță!?

Vorba vine, cu moartea politicianismului la noi în România, căci aci politica nici-

odată nu moare, nici când avem războiu, nici când avem holeră în țară, ba, pare că atunci politica e mai acerbă și sforile din culise se trag mai mult, căci cei cari nu sunt la putere, găesc totdeauna motive de luptă și de critică pentru cei ce sunt la cârmă! „Dacă eram noi la putere, noi conduceam altfel țara de cum ați condus-o voi“... și așa mai departe; atâta numai, că „apa trece și pietrele rămân“, la noi oamenii cu scaun la cap nu prea iau în seamă asemenea critice, căci sunt siguri, că dacă erau liberalii la putere și ar fi îndrumat ei politica țării, cu ocazia războiului balcanic și ar fi ajuns la acelaș rezultat la care a ajuns guvernul de colaborare, ăștia în opoziție fiind, tot aceleaș critice ar fi adus liberalilor, ce aceștia aduc azi conservatorilor, și prin urmare, ca totdeauna, veșnică critică și acuzări reciproce a căror bază nu este alta decât nedemna deviză: „scoală-te tu să șed eu“.

Nu sunt înregimentat în nici un partid, deși avem destule: conservator, liberal, democrat, socialist, căci dacă în fiecare se pot afla oameni de valoare, cărora merită să le încredințezi destinul țării și al României, în fiecare însă sunt și caracude cu duimul, cari fiindcă la alegeri prin voturile lor ajută pe șefi la alegeri, aceștia sunt obligați să le dea tot felul de posturi și sinecure în administrațiile publice, posturi firește, pe cari nu le-ar merita nici cu cultura, nici cu cinstea cetățenească.

Avem însă acum și un partid naționalist; firește, îi aparțin cu toată inima; era de dorit acest partid, și la proximele alegeri ne vom număra și noi aderenții. Nu avem iluzia, că vom izbui deocamdată pe deplin, și dacă la nevoie, ar trebui să împărțim voturile și cu alții, nu vom face alianță cu nici un partid, dar vom contribui

cu voturile noastre și pentru personalitățile marcante, cinstite și culte din ori care partid ar fi ele, dacă ne inspiră mai multă încredere pentru realizarea programului nostru naționalist!

De un lucru suntem siguri noi naționaliștii. Partidul liberal, care azi, pe când scriu acestea, sau mâne, urcă scările puterii, s'a exprimat categoric în contra împământării jidanilor, pe când în guvernul de colaborare ce pleacă, erau personalități cari se hotărâse în favoarea acestora. Prin această hotărâre, liberalii, au câștigat mult în opinia publică românească, și noi naționaliștii, cari nu dorim și nu vom tolera „cuiu străin în casa noastră“ în acest punct de program nu putem să nu simpatizăm cu noul guvern, dela care mai așteptăm însă — *conditio sine qua non* — și alte reforme pentru binele țării și al României.

Adevărul e, că, cu venirea noului guvern, nu ne putem aștepta la o deplină liniște și însănătoșare a relațiilor noastre interne. Avem prea mulți oameni cu pretențiuni de șefie; pretențiuni, poate justificate, poate nu; afară de două partide, așa numite „istorice“: conservator și liberal, în fruntea cărora se cam perpetuă sistemul monarhiilor dinastice, se mai cred și alți oameni în condițiuni egale sau chiar superioare de a sta în fruntea mesei și de a conduce destinele țării la limanul dorit... și deci: desidențe și lupte.

Dacă guvernul de colaborare nu ar fi fost produsul unor asemenea aspirațiuni, ambițiuni, desidențe și lupte, ar mai fi putut sta la putere încă câțiva ani, în urma rezultatului fericit al războiului, dar, pe lângă că e sfâșiat în două, apoi chiar și în partidul vechiu conservator — fiind întrerupt pentru câțiva timp firul dinastic — sunt mai mulți aspiranți la șefia partidului, și deci,

FOIȚA.

Fără lumânare.

De: Toma Cocișiu.

(Continuare și fine.)

Babii Sofia îi plăcea să vadă oameni mari plângând. Atunci zicea ea, dacă-i omu bun se face și mai bun, dacă-i rău iese Necuratu din el. Că în tot omu e zidită o parte curată, luminoasă, a lui Dumnezeu și una rea, spurcată, ispită neagră, a Necuratului și amândouă părțile ăstea se hărțuiesc între ele, care să iasă biruitoare, să covârșească una pe cealaltă, și apoi ca o stăpână să îndrepte pe om unde voiește; la bine dacă partea bună e stăpâna, la rău dacă partea rea e deasupra. Vezi pe al mănios, roșu ca un rac fierț, dă din mâni, înalbește ochii, blastamă cu spumă la gură de ce-i trebuie să-i fie omului mai drag în lume și se repede cu pumnul înleștat de lovește în potrivnic. Atunci răutatea din el, partea Necuratului, își și arată ghiarele și colții și zdrobește tot sămburele binelui.

Altul nu se mănăie. Își înecă în el tot năcazul, toată durerea și, unde numai poate, se așterne pe plâns. Încet, încet se ostoiește. Partea cea bună e stăpână, limpezește ființa

omului, alungă drojdia necurată și o nimicește.

Vecinele un răstimp n'au zis nimic. Susana nu știa cu ce să înceapă vorba, baba a așteptat până s'a demolit morăreasa a dus o mână pe coșul peptului să-i scape oftarea mai ușoară, apoi, amenințând cu fusul încărcat cu lână, ca un preot cu degetul arătător în mijlocul turmii cuvântătoare, a început:

— „Nu-ți spuneam eu, Dumnezeu știe ce face. Și-a pus mila și-a luat copilul Todoroaiei. Și cine știe, Susană, de la ce primejdii a scăpat. Poate Dumnezeu nu l'a lăsat să-l ademenească Necuratul în aripile lui. Eva n'a fost așa ademenită, și pe Cain nu l'a îndemnat tot Necuratul. Necuratul se lingușește și gudură când poate face așa, ori se aruncă furios, nebunește, după pradă. Mare ești Dumnezeu! Pe Mătuitorul nostru Isus Cristos n'a vrut să-l ducă în ispită.“

Soarelui i-se împlinea sorocul de o zi și se grăbia să se ascundă. Prea mult arse ziua întreagă fețele muncitorilor și zăduful îngreunase vietățile. Vrăbiile gâlceau în sălcii, câte-o pasere trecea pe deasupra în zbor lin la culcuș. Morăreasa s'a sculat ușoară și-a dat fuga acasă să-și vază de treburi. Cu vorba, cu una, alta a întârziat și trebuie să se grăbiască ca să le împlinească pe toate. Când era fată era iute ca pârjolu și și-acum era sprintenă la toate.

Bătrâna s'a sculat și ea pocnindu-i oa-

sele. A trebuit să se sprijine de usciorul porțiții să se poată obli din spate. Și-a chemat găinile, rațele, le-a aruncat pe jos tărăte muiate în apă. Găinile și-au șters ciocul de pământ, l'au muiat în apă, ridicau apoi capul în sus să se strezure apa. Rațele au bolborosit și ele prin apă apoi — în coteț la culcare. Baba a pus cleșnița. S'a mai învărtit de câteva ori prin casă, ui tu că, „oare după ce am venit?“ — se întreba și sta neclintită gândindu-se și nu-și aducea aminte. S'apuca de altceva.

Petecul de cer cât se vedea dela căsuța bătrânii s'a îmbrobodit cu nori suri, din fundul văii venia un țipăt de huhurez.

Puu, pu-puu, puu, un sunet strident tulbura liniștea inserării. Bătrâna ieși în poartă cu somoiocul de paie în mână și cu lemnușul în alta. Se uită lung în josul drumului, de unde venia sunetul. Făr-făr-făr făcea roatele automobilului răscolind nori ușori de colb după el. Când a mai văzut bătrâna pe unu cu piele roșie și se ținea cu mâinile de o roată a înțeles că numai lucru curat nu poate fi, ceva ca un sloi de vhiată i-s'a pus în spate. Tremurând ca varga a dat buzna în casă, a zăvorit bine ușa tinzii, a scoborit, îngânând rugi cătră cel de sus, a luat pe poliță, glaja cu apă molitvită, a înghițit de câte va ori. „Doamne apă și păzește. Eu nevrednica. Nu mă lăsa Doamne“ — bătrâna și-a împreunat mâinile ridicate

sfâșierea și ambițiile acestea vor da mult de lucru în organizarea biruitoarei opozițiuni cu carea ar avea de luptat guvernul liberal, ce vine la putere!

Vin alegeri nouă, vin alegeri pentru constituantă și alte alegeri, și în reușita lor se fac fel de fel de combinații și carteluri electorale de județe, când între unii, când între alții: conservatori cu liberali sau cu democrați, ori vice versa, liberali cu democrați sau conservatori; și toate acestea frecări și lupte contribuiesc numai la stagnarea pregătirilor, ce trebuie să facă țara pentru viitorul, ce ne așteaptă și la care suntem siliți să ne gândim, mai ales când știm de ce vecini suntem incunjuțați și pândiți!

Partidul liberal ce vine, are avantajul, că nu este sfâșiat ca cel conservator. Cel mult câteva persoane dintre fruntași se vor busumfla, sau chiar vor deserta din partid, intrând în celelalte, din cauză, că nu li-se dă situațiuni, la cari ei se cred îndreptățiți; în colo, acestui partid, li este asigurată pentru mult timp conducerea dinastică liberală — ca să zic și eu ca gazetele noastre. De astă dată însă, țara așteaptă de la acest guvern liberal și de la acest partid ca, la plecarea de la cârmă țării, peste 2, 4, 6 ori mai mulți ani, să lase și el țării românești încă o cucerire de teritor românesc, ca conservatorii, de câteva mii de kilometri, cel puțin Basarabia, aceea, care tot sub guvernul liberal ne-a luat-o Impărăția rusească cu puterea despotismului ei, și încă pe când armata română o scăpase la Plevna în 77 de dezastru.

În această speranță și cu această condiție „sorcovim“ și noi în ziua de Anul-Nou acesta, pe guvernul liberal ce vine, zicându-i: Bine ai venit, și la mulți ani! dar nu uitați dreptatea și binele public și... și ceea ce avem de recucerit!

I. Popescu Delarupe.

În sus a căzut în ghenunchi și bătea mătâni făcând crucei dup'olaltă.

A luat, după icoana Mântuitorului, nuiele de la Florii a aprins foc sfânt în vreme de furtună. Flacărele aruncau pale de lumină pe pereți, cari erau înghițiți de ceva nevăzut, apoi iar se ridicau mai mici ori mai mari, luminau o clipă și iar se pierdeau.

Drept cu casa bătrânii automobilul s'a îndreptat spre porțiță. Ușa tinzii nu îngăduie. Cioc, cioc a bătut cu degetul în geam, apoi și-a apropiat ochelarii stârcindu-se la fereastra joasă.

— „Mamă, nu mai văzut?!“.

Bătrâna când a recunoscut chipul lui Ion și i-a auzit glasul, desnădăjdută, a cerat să strige dar îi răgușise glasul și nu slăbea din rugă. Printre suflări repezi apoi printr'a descărcătură de sughițuri putu să zică: „Eu nevre-vednica, pă-păcătoasă“. Necuratul în chipul copilului meu. Să mă înșele“. În miutea ei chipu de-afară se făcuse de dimensiuni uriașe, diform, negru ca în iad. Istovită, cu fața crispată de disperare a căzut moale jos fără să știe de ea. Numai albul ochilor se arăta în întuneric grozav de înfiorător. Morăreasa veni și ea.

Corespondențe.

Introducerea noului protopop Enea Pop Bota. — Concertul teologilor din Blaj.

Murăș-Ludoș 1/14 Ianuar 1914.

Pe ziua de 11 Ianuarie 1914 st. n. a fost deșeptă introducerea noului șef al tractului protopop. M.-Ludoș. Credincioșii în zorile zilei, ba cei dela câmp cu noaptea în cap se grăbeau în spre biserică, dornici de ași cunoaște pe noul protopop Enea P. Bota. La orele prețpte 9 a. m. să începe sta Liturghie, pontificând M. On. protopop Basiliu Suciu parohul Căpușului de c., asistat de părintele Nicolau Cucuiu din M. Bogata și noul protopop Enea Pop Bota, — iar ca lector tinărul cleric din Blaj Liviu Stupinean a. IV-lea. Răspunsurile la sfta Liturghie le-a dat, din început până la sfârșit corul mixt, al harnicului învățător din loc Vasile Morariu, cu o rară precisiune și cu o neîntrecută siguranță. O mare parte din învățătorii noștri ar putea lua pildă dela dl V. Morariu, care de altfel pentru zelul său este laudat în toate raporturile inspectorilor noștri școlastice, ba chiar și din partea celor regești. Ce frumos, ce înălțători de inimi nu ar fi, formarea unui cor, ori-cât de modest pe sătulețele noastre din partea învățătorilor noștri, prin ce se ridică așa de mult nimbul sărbătorilor mari. După cetirea Evangheliei, părintele protopop M. On. Basiliu Suciu, mănecând din cuvintele evangheliei: „Nu vă voi lăsa pe voi singuri, ci voi ruga pe Tatăl meu și alt mângăitor vă va da vouă, pe Spiritul adevărului, carele vă va învăța pe voi tot adevărul“ — începe după tâlcuirea așa de bine a acestor cuvinte, introducerea oficioasă a noului protopop Enea Pop Bota, dând cetire actelor și decretului Consistorial, prin cari este denumit de paroh și protopop al tractului M.-Ludoș. Apoi predă crucea, evanghelia și cheile bisericii, — ru-

Domnu Ion se grăbi înainte ea. — „Mama nu-i acasă? Ce mai faceți“, luând mâna Susanii.

— „Bine domnule. Da D-Voastră?“

— Mulțumesc. Sânt bine“.

— Era adineaori și mama DV. acasă. N'o fi plecat undeva. Pe aici trebuie să fie“.

Susana s'a apropiat de ușă c'o vorbă largă, aspră. — „Lele Sofie, deschide c'o venit domnu Ion. De când așteaptă!“ Baba sta ca sfârșită pe fața căsii. Pisica, singura tovarășe, era la foc și-și lingea mustățile. Dacă a auzit glasuri străine pe atară s'a ghemuit într'un colț, când va simți primejdia să se urce în horn.

— „Apoi ce faci, slobozi-ne?!“, s'a auzit din nou glasul stăruiitor al morăresii. „Doamne rău-i bătrân“ zise tot morăreasa cu glasul coborît.

Din casă s'a auzit un horcăit prelung, baba s'a întins cât a fost de lungă și-și-a dat sfârșitul.

Ochii pisicii luceau fosforescenți, dela vatră un grăunte de jar nepotolit încă mijia ca un ochiu roșu, păgân, umplând casa de taină adâncă.

gându-l pe M. On. Enea P. Bota, ca până când Dumnezeu va voi să fie în mijlocul nostru — se fie apostolul neobosit al „Crucei lui Hristos“ — vestitorul neîntrecut al „Evangheliei Lui“ — și păzitorul pururea treaz al „Bisericii Lui Hristos“.

M. On. Enea P. Bota, relevază în chip de tot frumos și așa de ușor —, la înțelesul poporului de rând, — misiunea ce-o are preotul, în administrarea sftelor taine și grija față de biserică. Roagă credincioșii, ca dacă vre-o dată, în decursul păstoririi Sale, va fi fără cruțare în mustrarea păcatelor, ce eventual va paște credința turmei sale —, se nu fie luat în nume de rău, deoarece aceasta o face singur numai și numai din dragoste, de durere, ținta Dniei-Sale este mântuirea sufletelor credincioșilor încredințați păstoririi sale de Isus Hristos, preotul legii nouă și de Preavenerații superiori, urmașii, după lege, alui Hristos, Dumnezeu preabun și drept. În fine își exprimă dorința din toată sinceritatea inimii, de-a păstorii în dragoste curată și nefățărîtă atât cu preoții tractuali —, de-a căror dragoste nu se îndoiește, — cât și cu toți credincioșii turmei sale.

Aproape de ora 1 p. m. în casa respective quartirul Dlui Vasile Morariu se încep recepțiile în ordinea convenită.

La orele 1½ p. m. în sala hotelului Todoran, am luat o masă comună, fiind de față o mulțime de doi și doamne, țărani din Șardul rămas văduv și din Ludoșul vesel. La masă se încep toastele obișnuite: Toastează, în locul prim dnul Emil Cormoș din Grebeniș, pentru M. On. Basiliu Suciu spunând între altele, că dl Suciu pe vremuri era acela în jurul căruia se învârtea toată mișcarea națională din cercul nostru, azi așisderea e tot la locul său de veghe și do-rește ca și noul șef se fie un bun paznic al intereselor noastre culturale, naționali și bisericesti — cunoscându-l de așa totdeauna!

Vorbește apoi dl Dr. Ioan Oltean din Ludoș, în numele Ludoșenilor, rugându-l să fie treaz și pururea neobosit — noul protopop — fiind totdeauna în armonie cu toți. Nădăjdile ce le leagă de D-Sa ca nou șef, știe bine și e sigur, că nu-l înșeală, deoarece îl cunoaște de o lungă vreme.

M. On. Basiliu Suciu, vorbește pentru Excelenția Sa și propune trimiterea unei telegrame de felicitare și urează noului șef zile lungi și cu pace!

Părintele Hădărăului Oct. German, vorbește în numele preoților din tract. În fine cuvântul îl i-a M. On. Enea P. Bota mulțămînd tuturor și exprimându-și dorința de a ne vedea pe toți cei de sub păstorirea Dniei-Sale uniți în cugete și simțiri!

După acestea banchetul se încheie.

Concertul teologilor din Blaj.

Cu trenul de 4 ore și cu celelalte de mai înainte au sosit tinerii leviți ai Seminarului din Blaj. Tinerilor leviți, aproape 25—30 la număr în sala scolii din loc, la orele 5 seara li-s'a dat o masă comună din partea familiilor Dr. Ioan Oltean avocat Ludoș și dl Ioan Russu mare proprietar în loc.

Seara la orele 8½ se începe Concertul, a cărei punct prim „Imnul Astei“ a stors admirația celor ce n'au fost de față la serbările „Astei“ în Blaj a. 1911, iar a celor ce au fost, le-a reînprospetat frumoa-

sele zile ale acelui an, înălțător pentru întreg neamul nostru. În adevăr e mare și vrednic om, neîntrecutul nostru „magistru” Iacob Murășan.

Punctele de orchestră așiderea au fost executate cu cea mai mare precizie: „Orpheus in der Unterwelt”; „Serendă”, „Jocuri” și „Scena Pastorală” în carea dl Liviu Stupinean s'a dovedit toată forța artistică, notez că de altfel întreaga orchestră a fost condusă de Dnia-Sa și executarea singuraticelor puncte de tot succese a stors admirația nu numai a noastră, fără chiar și a streinilor, cari de altfel sunt foarte rafinați, când e vorba să judece ce poate mintea românească. Ar fi păcat ca dnii teologi cari ne-au delectat așa de mult cu arta violinelor, să nu-și cultive și pe mai departe talentele, după ce în unul fiecare, se ascunde talente vii pentru muzică.

Toată lauda dlui Liviu Stupinean și celorlalți colegi — le dorim sincere succese și în alte centre românești.

Punctele de cor: „Doina voinicească”; „Dorul ardeleanului”, au fost executate așiderea cu o rară precizie și frumseță așa — cum teologii noștri o știu face aceasta de-a rândul cu toate ocaziile bine venite. Între dnii din corul teologic sunt de remarcat vocile soliștilor V. Almășan, în bucata „Doina voinicească” în care dânsul s'a dovedit de un basist puternic, dar în același timp mult promițătorii; I. Spătariu ca tenorist tot în aceasta bucătă, a fost de tot plăcut; iar dl Liviu Maior în „Dorul Ardeleanului” așiderea a fost mult admirat din partea publicului.

Ca declamatori s'au distins E. Ștefanuțiu și I. Spătariu, cari de atâtea ori au fost laudați în coloanele acestui ziar — producându-se adeseori în cadrele Academiei populare din Blaj. Dl Spătariu în bucata „Dormi în pace” a fost la înălțime.

Nu este de lipsă ca în acest loc se aducem elogiile teologilor noștri din Blaj — în adevăr oaspeților le-au cauzat clipe de tot rare, atât prin punctele de concert cât și prin purtarea onestă și frumoasă — dând dovadă, că sunt clericii Seminarului Bunei-vestiri din Blaj. Ținuta clericilor noștri și marile gânduri de cari sunt ei conduși le-a relevat așa de frumos și așa de bărbătește, în termin și limbă curgătoare, prezidentul societății lor Ioan Bozdog, în toastul din pauză.

Fiiții apostoli ai neamului, fiți cu inima și sufletul pururea treaz, pe ori unde ve-ți merge duceți cu voi aierul curat al zidurilor reci la vedere, dar pline de foc sfânt și cucernic! Vă dorim mai adeseori în mijlocul nostru.

Raportor.

Despărțământul Vișeu-Iza.

Activitatea lui culturală dezvoltată în anul 1913).

(Continuare și fine).

Pentru asigurarea vitelor e pregătit terenul în Strimtura, Cuhea, Dragomirești, Săliștea de sus și Săcel.

Agentură și bibliotecă populară este în Ieud. Președinte e Grigore Țiple învățător. În Săcel sub conducerea învățătorului Mihai Bizău. În celelalte comune cărțile bibliotecii populare le desfac preoții sau învățătorii. Curs cu analfabeții nu s'a ținut încă.

Numărul membrilor ajutători a scăzut pretutindene afară de Dragomirești, unde avem 42.

Domnii preoți sunt rugați și cu aceasta ocaziune să facă propagandă pentru câștigarea membrilor și să formeze agentură comunală.

Aceste sunt fazele mai însămnate din mișcarea culturală.

Ținem să luăm act încă și de invitarea domnului Nicolae Iancu conferențiarul cooperativ al Asociațiunii, la Dragomirești, făcută în luna trecută prin directorul desp. pentru împământinirea Băncilor populare române în Maramurăș. Sosirea încredințatului Asociațiunii să așteaptă pe mâine.

Ne ținem de datorință să amintim în raportul nostru și împrejurarea tristă pentru noi, că din mijlocul nostru am pierdut pe dl Ioan Birlea, unul dintre cei mai activi membri ai comitetului, care pentru meritele sale a fost înaintat acum câteva săptămâni la parohia Călinești din cercul pretorial al Sugatagului și pe blândul preot Ștefan Pop, unul din cei puțini luptători cuminte, trecut la parohia Apșa de jos din cercul Sighetului. — Ne mângâie împrejurarea că amândoi au ajuns în partea aceea a Maramurășului unde nici acum nu sa înființat Despărțământ al Asociațiunii culturale române, nici să lucrează pentru luminarea poporului pe teren social și economic. Unde — amândoi bogăți în experiență și iubitori de neam — credem că vor fi între cei dintâi povățuitori ai poporului român din acele ținuturi.

Împrejurarea că comitetul n'a ținut mai multe ședințe decât patru să esplică din vitregimea timpului. Ploile torențiale ce sau vărsat în mai multe rânduri printre celelalte nesfârșite, cari ne-au bătut fără de milă — au spălat drumul, au nimicit podurile de peste văi, încât luni întregi am fost închiși acasă și între multe comune nici astăzi nu este comunicație sigură. Ne-am silit însă ca să aflăm calea cea adevărată pentru deșteptarea fraților noștri țărani și am chemat la apostolie de cu bună vreme pe toți onorații preoți.

Vizitațiunea canonică a Preasfințitului Domn Episcop al nostru, pusă în vedere mai dinainte însă a preocupat întru toate pe Venerata preoțime. Mizeria anului trecut și potopurile prăpăditoare din anul acesta au rărit și masa poporului nostru. Acei cari până acum numai pe timpul iernii își căutau bunăstare prin ținuturi îndepărtate, acum își caută mântuire în România și în America.

Sirguința celor mai mulți preoți și mireni cărturari dovedită prin instruirea poporului în prelegeri folositoare și bunăvoința celor împedecați prin împrejurări nefaste — ne întăresc în speranța, că anul viitor va fi mai binecuvântat de Dumnezeu și în privința culturală a românilor din țara lui Dragoș.

În programa lucrărilor ce va desfășura în viitor desp. nostru vom lua în rândul prim și cultivarea grădinilor de legume, ca surerile noastre țărance, cari până acum au privit cu nepăsare și cu nepricepere cum cresc polomidele în locul merit pentru legume, să aibă adevărata baie de aur pentru traiu și pentru câștigul însemnat în gospodăria noastră, celor din apropierea orașelor și a căii ferate. În scopul acesta vom cere întreprinderea și povețele dlui conferențiar

agronomic al Asociațiunii, care și acum a venit între noi ca să ne arete cum să creștem și să îngrijim vitele noastre, cum să cultivăm pomii, ca munca și cheltuiala noastră să se răsplătească cu dobândă, vom cere și întreprinderea doamnelor noastre, a femeilor învățate, cari prin povețele lor vor mijloci cultivarea cuminte a grădinilor noastre.

Emil Bran
director.

Dr. Gavrilă Iuga
secretar.

Vieța în Vatican.

Scriu aceste rânduri nu pentru Românii cari au fost la Roma, la studii, nu; le scriu drept mirare că le găsesc într'un ziar din capitala României, unde rar, foarte rar auzi vorbindu-se, și mai rar scriindu-se cu atâta bunăvoință și chiar cu respect despre afacerile ce privesc *biserica romana*...

Dar să dăm cuvântul ziarului „*Dimineața*”¹⁾ — dlui C. Mille, care numai catolic nu este...

— „În zina de Anul-Nou... în palatul uriaș al Vaticanului colegiul cardinalilor se adună pentru a ura Papei, vieța lungă și fericire. Mândrii prelați, *aristocrați* prin naștere și prin *cultură*, își pleacă pe rând genunchii în fața celui care este reprezentantul lui Isus pe pământ și-i sărută mâna, primind în acelaș timp binecuvântarea. Sute și mii de pelerini catolici bat la porțile Vaticanului implorând aceasta binecuvântare. Papa Piu X a fost adeseori în primejdie de moarte; vieța sedentară îl expune la boli grave și nu odată medicii au desperat de a-l mai salva; în totdeauna însă vieța a triumfat asupra morții și blândul șef al bisericii catolice a putut și în acest an binecuvânta mulțimea credincioșilor, cari au în-genunchiat în fața tronului său.

Nicăiri ca în Vatican nu se simte atotputernicia eclesiastică adunată de veacuri sub domurile splendide, scilpitoare de aur și de cristal. Comori de artă sunt adunate în galeriile palatului, unde regele credinței catolice s'a esilat de bună voie, după ce regii și împărații n'au mai îngăduit dominațiunea religiei.

Vaticanul are soldații săi, legile și statutele sale; garda papală este și astăzi strălucită; iar eticheta tradițională este încă în vigoare între zidurile palatului, unde nu pătrund decât adevărații credincioși.

Relațiile Vaticanului cu șefii statelor catolice au rămas numai oficiale; respectul și admirația dăinuiește încă, Papa Piu X însă prin înțeleapta lui ocărnuire a știut să-și atragă dragostea și venerația credincioșilor. De pe tronul său de aur (?) el conduce o întreagă lume, *lumea eclesiastică compusă din oameni cu o cultură superioară*, cu mult simț diplomatic și foarte disciplinați. Muncitor și evlavios bătrânul Papă conduce cu blândțe și răbdare *firile imposibile și totuș atât de tare ale credinței catolice în lumea întreagă*, unde bate cu atâta furie vântul necredinței și al răsvrătirii. În Franța, în Spania și chiar Italia, călugării și călugărițele catolice au trecut și trec încă prin mari și grele încercări. Cuvântul lor blând actele lor de generozitate sunt suspectate și criticate. Plângerile lor întristează desigur

¹⁾ Nro 353 din 7 Ianuarie a. c.

pe Papa și adesea fruntea veneratului șef se întunecă de gânduri triste. Valurile vremii creatoare și distrugătoare în același timp se abat și se lovesc în porțile Vaticanului, turburând adesea liniștea celor cari trăiesc în numele religiei...

Dar, credința în Dumnezeu este înrădăcinată adânc în sufletul omenească; mii de pelerini vor bate drumurile spre Roma și credința va dăinui mereu, căci credința în Dumnezeu e suprema mângâiere¹.

Până aci „Demineata” dlui C. Mille, parcă aud pe dl. N. Filipescu întărind că „inima omenească hrănită cu preceptele Evangheliei... nu va da științei, ci religiunii formula fericirii”¹).

V. Gr. Borgovan
dir.-prof. de pedagogie
și filosofie.

Diverse.

Noul guvern român. „Monitorul oficial” publică decretul, prin care a fost primită demisia cabinetului Titu Maiorescu. Al doilea decret publicat de „Monitorul oficial” este decretul, prin care d. Ion I. C. Brătianu a fost însărcinat cu alcătuirea noului guvern. Decretul e următorul:

Președinția consiliului de miniștri.

Carol I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate:

Având în vedere decretul Nostru de astăzi sub Nr. 66,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Sunt numiți miniștri ai Noștri secretari de stat:

D. Em. Porumbescu, al departamentului afacerilor străine; E. Costinescu, al departamentului finanțelor; V. G. Morțun, la departamentul agriculturii și domeniilor; A. Vadovici, la departamentul industriei și comerțului; Dr. C. Angelescu, la departamentul lucrărilor publice; Victor Antonescu la departamentul justiției; I. G. Duca, la departamentul cultelor și instrucțiunii.

Art. II. Președintele consiliului nostru de miniștri este însărcinat cu executarea acestui secret.

Dat în București, la 4 Ianuarie 1914.

Carol.

Președintele consiliului de miniștri.
Ion I. C. Brătianu.

O importantă ordinațiune a ministrului Jankovich. Se anunță din Budapesta: Ministrul de culte și instrucție, Bela Jancovich a adresat o ordinațiune către toți șefii de secție din ministerul rezortului său, prin care reduce în chip esențial sfera de activitate a acestora. Până acum asupra numirilor, transferărilor și asemnărilor sumelor pentru profesori și învățători hotărâu șefii de secție. Prin ordinațiunea amintită, ministrul își rezervă acum și-și acest drept. Ordinațiunea mai cuprinde, și dispoziții de mare importanță privitor la închiderea școlilor nemaghiare. Până acum procedura era, că respectivii șefi de secție, dacă o școală nu corespundea cerințelor legale sau rezultatul învățământului nu era îndestulitor, ordonau după două admonieri, închiderea ei. Ministrul ordonă acum o a treia admoniere, iar dreptul de închidere și-l rezervă și-și.

¹ În scrierea „Cătră un Ideal” (pag. 86—88).

Principele român Carol în armata germană. Din București se anunță, că principele Carol al României însoțit de generalul Pericari în 20 Ianuar n. a. plecat din București în Germania în orașul Potsdam pentru a face studii în arta militară. Principele va fi atașat ca locotenent în primul regiment de gardă german pe timp de un an. Locuința va avea-o în castelul în care a locuit Principele de Wied, înaintea de a ajunge domnitor al Albaniei.

Vizita prim ministrului Greciei Venizelos în Viena. În cercurile diplomatice se susține știrea, că Venizelos va vizita și curtea din Viena. Prim ministrul grec mai întâi va vizita Petersburgul și de acolo va merge în capitala Austriei.

Prelegeri populare. După cum cititorii „Unirii” își vor aduce aminte, anul trecut M. On. Domn Georgiu Stanciu protopopul Bistriței a dat un circular (fiind publicat și în „Unirea”), împărțind protopopiatul în mai multe cercuri, sub numirea de „lumișuri” — cu scop ca în acelea lumișuri să se țină prelegeri populare, dându-se poporului învățături bune și combătând toate relele de care este cuprins. În urma acestui circular „lumișul” Nr. 3 constător din comunele Ardan, Bârla și Șoimuș — anul trecut s'a achitat de datorința sa, și încă spre mulțămirea tuturor cu un rezultat atât moral cât și material — ca la început — putem zice foarte bun.

În Ardan s'a ținut prelegere despre „alcool și urmările lui”. Influența ce a făcut prelegerea și la stăruința preotului local Teodor Oltean împreună cu învățătorii Pompei Bojor și Iacob Rus — astăzi nici la un soi de funcțiune bisericească nu se folosește beutură spirtuoasă. Poporul e împăcat cu soarta și vede, că e cu mult mai bine ca în trecut.

A doua prelegere s'a ținut în Bârla despre „Căstigarea cunoștințelor în școala populară și aplicarea aceloră în viața practică”. Urmarea a fost, că mulți poporenii, chiar și dintre pruncii de repetiție și cei din școala de toate zilele, au abonat mai multe foi săptămânale.

A treia prelegere s'a ținut în Șoimuș despre „luc”.

Rezultatul material e că în toate trei comunele s'au înființat biblioteci populare sau fonduri scolastice.

Toate aceste rezultate ale lumișului se datorește preoților, învățătorilor și inteligenții din aceste trei comune, și îndeosebi președintelui acestui lumiș veteranului preot Ioan Baci din Șoimuș.

Constatate fiind efectele bune ale anului trecut, s'a decis ca să se continue și în anul curent 1914 cu observarea, ca cu ocaziunea tinerii lumișului, să participe preoții, învățătorii și oaspeții străini și la serviciul divin de dinainte de amezai, cu care ocaziune preoții să predice la popor pe rând, dar fiecare în parohia altuia.

Lumișul prim din anul acesta se va ținea în Bârla la 25 Ianuarie 1914. Ca predicator s'a designat On. Teodor Oltean preot în Ardan, iar ca prelegători, dl Ioan Davin, notar cercual în Șoimuș, Pompei Bojor, inv. în Ardan și Gregoriu Șuteu, învățător în Bârla.

Despre decursul acestuia, precum și materia preleasă la timpul său voui raporta.

Lumișanul.

Proces de presă. Procurorul din Brașov a intentat proces de presă foii „Olteanul” ce apare la Făgăraș pentru articolul „Cum au decurs alegerile în comitatul Făgărașului” publicat în numărul 41 din anul trecut. Acesta e primul proces de presă al acestei foi, care de 6 ani slujește cu credință și devotament cauzele mari ale neamului nostru din pământul „Țării Oltului”. Dorim confrăților de la „Olteanul” să îndure cu bărbăție și acest semn nou de dragostea ce ni-o poartă compatrioții noștri de altă limbă!

Aviz. „Atragem atenția On. domni preoți asupra bogatului magazin de artă bisericească a lui Ladislau Gherman Wien, Mariahilferstrasse 96, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornate și vase sacre (potire, cruci, cădelnițe etc.).

(1) 2—10

Hoți pe accelerat. Călătorii de pe acceleratul Cluj—Budapesta în una din nopțile trecute au băgat de seamă, că pe când dormiau, fel de fel de obiecte li s'au furat. Între călătorii jefuiți, un domn bine îmbrăcat alerga din vagon în vagon și striga în gura mare, că și pe el l'au jefuit.

Acest domn devenind suspect, când acceleratul a ajuns la Czegled, a fost dat pe mâna poliției, și-a fost scoborit din tren. Un detectiv a recunoscut în domnul elegant pe un hoț ordinar care în ortăcie cu alți doi, cari asemenea au fost deținuți, a comis furtul pe tren.

Invitare. Lumișul cultural Nr. III. din tractul protopopesc gr. cat. al Bistriței aranjază Duminecă la 25 Ianuarie 1914 Prelegere populară împreună cu dans și joc de călușeri, care se va ținea în comuna Bârla.

Publicațiune. Târgul de vite în Szászsebes se va ținea în 26, 27 și 28 Ianuarie, târgul de mărfuri în 29 Ianuarie. *Magistratul orășenesc.*

Biblioteca academiei române.

În luna Decembrie 1913 s'au consultat de 661 cititori 1857 volume și broșuri tipărite; de 143 cititori s'au consultat 220 manuscrise, 750 documente, 54 cărți vechi românești (1508—1830)

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 517 volume și broșuri, 197 numere de reviste române, 168 reviste străine, 29 atlase și hărți, 39 stampe și portrete, 6 volume manuscrise, 241 documente, 12 fotografii, 1 album, 610 foi volante, 2 note muzicale, 3 obiecte de muzeu și — monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Sirolin
„Roche”

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație

In morburii de plămâni,
Cataruri bronchiale,
Tusă convulsivă,
Scrofulosa copiilor.

Se află în toate Apotecile
cu 4 Coroane sticla.

Tipicul anului 1914.

De *Septimiu Popa.*

Luna lui IANUARIE.

1. Tăierea împrejur a Domnului nostru Isus Hristos și pomenirea sf. Vasile cel mare. Deslegare la toate.

Marți seara cântăm inseratul cel mare cu parimii, fără priveghere, întru toate după prescriesele Mineiului. Asemenea și Mânecatul de Miercuri dimineața tot din Mineiu cântând catavasiile dela Botezul Domnului. — Iar Liturghie celebrăm a sf. Vasile cel mare. — La fericiri: Mărire și acum pe viers 2: Rugul celce s'au împreunat cu focul... (vezi canon c. VI a Născătoarei).

Miercuri seara facem inserat (cu Văhod, după tipicul mănăstirii din Blaj) exclusiv din Mineiu, dela preseara zilei de 2 Ianuarie.

3. Anticiparea ajunului Domnului nostru Isus Hristos.

Intru această zi nici un fel de liturghie nu facem, ci ajunăm până la orele 3 p. m. — Iar după orele 3 mâncăm carne și bem vin.

Joi seara la orele 3 p. m. citim Vecernia și Dupăcinarul cel mic, cum se prescrie la preseara zilei de 3 Ianuarie.

Vineri dimineața la orele 7 a. m. citim mânecatul (cel de toate zilele) dela 3 Ianuarie și Ora I din Mineiu, dela 5 Ianuarie, întru toate cum se prescrie acolo. La orele 9¹/₂ a. m. intrăm apoi în biserică și citim ora III, VI și IX și intipuitoarele, făcând după intipuitoare opust. Iar la orele 3 p. m. citim vecernia dela preseara zilei de 4 Ianuarie împreunând dupăcinarul cel mic cu canonul lui din preseara dela 4 Ianuarie.

5. — Dumineca înainte de Botezul Domnului. Vier 6. Ev. Inv. IX.

Înainte serbarea Botezului și sf. Martir Teopempt și Teoma.

Sâmbătă seara la Doamne strigat-am punem stihirile pe 10 și cântăm 4 din Octoih: Invingere având — Astăzi Hristos — De tine Doamne — Intru crucea ta — apoi 3 din Mineiu dela 2 Ianuarie: — Cântările cele de serbare — Hristos se arată — Râul păcii — și 3 tot din Mineiu dela „mai mulți martiri“, cu Mărire și acum pe viers 6 din Octoih: „Cine nu te va ferică“.

La stihovnă cântăm cea din Octoih dela viers 6 — iar tropare cel al viersului 6 și cel dela 5 Ianuarie: Intorsu-s'au oarecând.

Duminecă dimineața la Mânecat cele ale Octoihului cu catavasiile Botezului. După luminătoarea IX a învierii cântăm și luminătoarea Mineiului dela 5 Ianuarie: Cea ce a strălucit... La Laude punem 4 din Octoih: — Crucea ta Doamne — Inmormântarea ta — Cu tatăl și cu spiritul — A treia zi ai înviat — apoi 3 din Mineiu dela 5 Ianuarie: Pentruce te îndoiești — Ca să ridici — Ne ajuns este — Apoi iar cele 2 din urmă din Octoih: Scoală-te Doamne etc. Mărire: Stihira IX Și acum: Preabinecuvântată ești... și Doxologia cea mare.

Liturghie celebrăm cea a sf. Ioan Gurădeaur, citind Apostolul dela II Tim. c. IV st. 5 și Evanghelia dela Marcu c. I st. 1: Inceputul Evangheliei...

După liturghie facem sfințirea apei și se stropesc casele credincioșilor după obiceiul. — Cade-se a ști, că azi nu ajunăm, ci postim cu post regulat, fără a cuteza să ne atingem de pește.

6. Arătarea Domnului. Sărbătoare mare.

Duminecă seara se face priveghiere, dar nu împreunată cu Dupăcinar, ci cu Inseratul cel mare.

Binecuvântând preotul, se citește psalmul de începătură și ectenia mare și mică. Apoi cântăm Doamne strigat-am pe viers 2 și punem pe 8 stihirile din Mineiu repetându-le: Pe luminătorul nostru — Mântuitorul nostru — Curgerile Iordanului — Vrând să mântui-ști. Mărire și acum: Plecați-ai capul — Aici se face Văhod cu tămăierul, după care Lumină lină, prohimenul: Iată acum binecuvântați și 3 dintre parimii din Mineiu, cari va vrea cel mai mare — ori toate dacă nu vrea. — După parimii se citesc ecteniile, iar după: „Fie puterea împărăției tale“ ieșim cu litie în pridvorul bisericii și cântăm dela Litie (vezi Dupăcinarul dela 6 Ianuarie) — Cea ce se îmbracă, — Pe tine cea ce cu spiritul — etc După sfârșitul cântărilor preotul citește rugăciunile litiei din liturgier și apoi intrăm iarăș în biserică, cântând Suhovna: La râul Iordanului — etc. — iar preotul se oprește înaintea mesei cu pânilă. — După stihovnă se citește „Acum dimiți“ și se cântă troparul „În Iordan Botezându-te“ — după care preotul citește rugăciunea dela binecuvântarea pânilor și apoi intră în altar. Strana citește psalmul: „Bine-voiu cuvânta pe Domnul“ până la „Bogații au săracit“, care stih se cântă de 3 ori pe viers 7, după care imediat se începe Utrenia, zicând preotul: Mărire sîntei etc. — iar strana citește exapsalmul și toată cealaltă rânduială a Utreniei după cum se scrie la Mineiu. — Aceasta rânduială se face în Mănăstiri și e bine să se facă în toate locurile unde preotul isprăvește de timpuriu stropirea caselor, pentru că se rentează mult din greul serviciu al zilei de praznic. — Unde aceasta nu se poate, acolo se face mânecatul în ziua de praznic. — Liturghia o facem a sf. Vasile cel Mare cu antifoanele prescriese etc.

Luni seara facem inserat cu Văhod întru toate după prescriesele Mineiului dela preseara zilei de 7 Ianuarie.

12. Dumineca după Botezul Domnului și sf. Martiră Tatiana. Vers 7 Ev. Inv. X.

Sâmbătă seara și Duminecă Dimineața facem serviciul din Octoih, cu catavasiile botezului, punând cele dela o muiere martiră.

La liturghie Apostol: Ef. 4, 7. Evanghelie: Matei 4, 12: auzind Isus, că Ioan este prins.

Duminecă seara facem inserat cu Văhod, cântând Doamne strigat-am pe viers 6. La Doamne strigat-am nu punem nimic din Octoih, ci 3 dela mulți martiri, iar 3 dela mulți cuvioși martiri, pentru că trebuie să se anticipeze serviciul sfinților din 14 Ianuarie. Stichovna o cântă din Octoih, iar tropar cântăm și „În Iordan Botezându-te“.

19. Dumineca XV dela Luca. Viers 8, Ev. Inv. XI. Și cuviosul Macarie și sf. Arsenie.

Sâmbătă seara la Inserat punem 4 din Octoih, 3 dela „un cuvios“ și 3 dela „un arhieru“ — cântând „Mărire și acum“ din Octoih. — Stichovna și celealalte din Octoih.

La Utrenie cântăm catavasiile întimpinării Domnului, punând după c. III. sedelna dela „un cuvios“ Mărire și acum: cea dela „un arhieru“. La liturghie: Apostol: I Tim. 4, 9. Evanghelie: Luca 19, 1: alui Zachei.

Duminecă seara facem inserat cu Văhod, exclusiv din Mineiu, cum prescrie la preseara zilei de 20 Ianuarie. (C. P. Eutimie).

26. Dumineca Vameșului și a Fariseului. — Viers 1, Ev. Inv. I. — și Cuviosul Xenofont. Inceputul Triodului.

Sâmbătă seara Inseratul din Octoih și Triod, după cum spune tipicul din Triod. Dacă nu facem litie, cântăm troparul I — nu „Născătoare de Dumnezeu“.

Duminecă dimineața Mânecatul din Octoih cu catavasiile întimpinării, punând din Triod cele dela c. III și IV. Condacul și icosul viersului se citesc după c. III după sedelnă, iar după c. VI condacul și icosul triodului. Luminătoarea o zicem întâi a învierii, apoi a Triodului. Laudele le cântăm așisderea după tipicul triodului. La Mărire nu zicem Stichira Ev. Inv. — ci cea din Triod. Iar Stihira Ev. Inv. în toate Duminecele până la Dumineca tuturor sfinților o cântăm după Doxologie în locul troparului „Astăzi mântuirea“ sau „Inviat-ai din mormânt“.

Duminecă seara facem Inserat cu Văhod, exclusiv din Mineiu, cum se prescrie la 13 Noevrie. (Sf. Ioan Gură de aur).

Cadese a ști, că în această săptămână este deslegare de brânză și ouă, iar după disciplina de azi și de carne.

30. Sărbătoarea celor 3 sfinți. Atât Miercuri seara cât și Joi dimineața facem serviciul exclusiv din Mineiu, cum se prescrie acolo.

Joi seara cântăm Doamne strigat-am pe viers 6 și cele 3 stihiri dela 1 Noevrie, repetându-le și înlocuind numele de Cosma și Damian cu „Cir și Ioan“. Mărire și acum tot de acolo, a crucii. Stichovna o cântăm cea de Joi seara din Octoihul cel mare, iar dacă nu avem Octoih mare, atunci cântăm cea din Octoihul cel mic de Blaj pag. 148: „Crucea ta Doamne“. — Troparul sfinților fără de argint. Văhod nu se face.

Partea Literară.

Religiositatea și cultura.

După Fr. Xav. Wetzel.

Trad. de *I. Belu.*

(Continuare).

Să mergem mai departe. Să examinăm o credință mai măestoasă pretinsă de creștinism. Apus-a steaua dumnezeilor vechi, s'au nimic în neînțelegere, răsărind zorile Dumnezeului veșnic, a Treimeii în unime. Fiul lui Dumnezeu, Hristos, se întrupează ca să ne dea o înțelepciune dumnezească, o învățătură cerească necunoscută de înțelepții păgâni.

Biserica întemeiată de Hristos fiilor săi le dă o carte carea se chiamă Catehism. „Citiți cartea aceasta — zice francezul Jouffroy — și în ea veți găsi răspuns la orice întrebare“. Întrebați pe un creștin, care-i originea neamului omenesc? — va ști; spre ce căi se desvoaltă omenimea? — va ști. Întrebați pe un copil nepriceput care nu și-a bătut capul cu scopul vieții și cu

moartea, întrebați-l: de ce trăiește pe pământ, și ce soarte îl așteaptă după moarte? — o să vedeți, ce răspuns sublim va da. Acest copil, care deodată cu slovele își însușește și învățăturile sublime ale religiei sale știe multe. Va da răspuns la atâtea întrebări, pe cari în zilele noastre zădarnic și-le pun chiar și cei mai învățați. Va răspunde despre crearea lumii, despre unitatea neamului omenesc, despre viața pământescă a omului și despre chemarea lui pentru vecinicie, despre relațiunile dintre om și Dumnezeu, despre datorințele față de deapropoale, despre drepturile omului față de creațiuni; la toate întrebările acestea răspunde copilul și catehismul. Iar de va crește băiatul, nu va fi mai neștiutor în ce privește drepturile individului și a națiunilor. Că toate acestea vor izvorî atât din convingerile sale religioase, cât și din conceptul creștinismului. Asta o numesc eu religione minunată; și o și recunosc de atare, pentru că nu-i întrebare omenească cât de înșămnată, căreia să nu-i poată da răspuns!

Spiritul omului de ce are lipsă? De adevăr. Adevărul e pâinea și condiția de viață a spiritului. Precum ochiul căutând lumina inconștient se întoarce spre lumină, așa flămânzește spiritul nostru după adevăr; după adevăr, care-i vecinic, dumnezeesc și nemutabil, în proporție cu lucrările schimbăcioase ale omului; după adevăr, care nu-i publicat astăzi, pentru că mâne să fie revocat; după adevăr, care-i atât de mare și sublim, încât spiritul își află odihna în el, își află echilibrul unde se odihnească în pace, își află panceră prin care să nu pătrundă săgețile înveninate ale îndoielii.

Cine ne dă acest adevăr? Au trecut cam șase mii de ani și spiritul omenesc stând în afară de revelațiune n'a știut decât numai răspunsuri contrazicătoare la întrebările mari ale vieții. Deși omul în viață caută siguranță, vrea se ajungă la ceva sigur fără de care nu poate trăi, și mai ales nu se poate lupta. Cine-i dă adevărul acesta? Numai acela, care însuș e adevărul vecinic, Isus Hristos, Dumnezeu-om. Și întreb: Ce-i trebuie omului ca să trăiască? De ce are lipsă, pentru înțelegerea adevărului? De grație. Da! Numai cât unde aflăm izvorul harurilor? Il aflați pe cruce, il aflați pe altar. Așadară harul și adevărul pentru om sunt condiții esențiale de viață; numai cât atât adevărul, cât și harul se găsește numai la Isus, deci cine caută adevăr și grație, le află în Biserica lui Hristos.

(Va urma.)

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Publicațiune.

Însoțirea economică comercială »Plugarul« cu sediul în Blaj, aduce la cunoștința publică, că a cumpărat cantități mai mari de cucuruz, pe care îl vinde cu vagonul — la gara care i-să cere —, ori în micla magazinul însoțirii din Blaj. Toți cei-ce au lipsă de cucuruz să binevoiască a-se adresa

cu toată încrederea la biroul însoțirii Plugarul, de unde vor primi informațiile necesari.

Membrii însoțirii vor avea favoruri deosebite.

Blaj—Balázsfalva luna Ianuar 1914.

Direcțiunea însoțirii
„Plugarul“.

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la repararea bisericii gr. cat. din Valeasasului—Szászvölgy, conform planului aprobat de Preaven. Consistor Metropolitan din Blaj Nr. 8415—1913, prin aceasta se recercă să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cautiunea de 200 cor. adecă două sute coroane bani sau hârtii de valoare, curatoratului gr. cat. din Valeasasului cel mult până la 15 Februarie 1914 dimineața orele 8.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul de reparare, construit de inginerul arhidiecezan și aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 23 Decembrie 1913 sub Nrul 8415 se pot studia zilnic în cancelaria parohială între orele 8—6 din zi.

Prețul de strigare 2000 mii (două mii) coroane.

Valeasasului, la 15 Ianuar 1914.

George Tufan
paroh gr.-cat.
(5) 2—3

Rus Toader
primcurator.

Nr. 140—1914.

EDICT.

Consistorul arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș provoacă prin aceasta pe Onoratul Teofil Popoviciu, administrator parohial gr.-cat. din Șimoștelnic, ca în termen de o lună de zile să-și reocupe parohia, pe care o a părăsit voluntar, fără concesiune dela auctoritatea sa superioară. Ceeace dacă nu ar împlini, atunci parohia Șimoștelnic se va declara de vacantă și se va completa prin concurs.

Blaj, din ședința consistorului arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută în 13 Ianuarie 1914.

(6) 2—3.

Cel mai bun izvor de comandat viță de vie cu rădăcină sau netede, ca

**Berlandieri
Riparia Teleki**

cum și soiuri de plantațiuni cu rădăcină este

Administrația de viticultură

TELEKI ZSIGMOND

în Villány (Comit. Baranya)

Cereți Catalogul nostru cel mare, ilustrat.

(3) 2—10

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuire, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopoți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri scl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini scl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în
A R A D.

(66) 8—52

10—12

8 zile de probă

trimit la ori și cine în schimb, sau pe bani, pe lângă rambursă:

Ceas American de Nichel K 2:80
 > Patent Cap de cal K 3:—
 > Goldin-American K 3:50
 > Cap de cal-Drumferat K 4:—
 > Duplu-Cap de cal K 4:50
 > Neted-de Oraș K 5:—
 > Cop. dupl. Imit. argint K 6:—
 > De aur de 14 carate K 18:—
 > Original-Omega K 20:—
 > Wecker-Concurrent,
 obdus cu Nichel 20 cm.
 înalt K 2:—
 > W. cu marca Junghans K 3:—
 > > Radium K 4:—
 > > > cu 2 sonării K 5:—
 > > > cu 4 > K 6:—
 > > > cu muzică K 8:—
 Orologiu-Pendul de 75 cm K 8:—
 > > > cu batere K 10:—
 > > > cu muzică
 și batere K 14:—
 Rotund cu Sonărie K 6:—

— Garanție în scris pe 3 ani. —
 Spedare pe lângă rambursă.

MAX BÖHNEL

Wien. IV. Margarethenstrasse 27/571.
 Prețcurant original de fabrică, gratis.

Înainte de ce ai cumpăra

Altoi de viță de vie,

— **VIN** —

Pomi, ori arbori de decor,

cere în interesul propriu Prețurentul nostru ilustrat. care conține pentru ori și cine multe lucruri folositoare.

ADRESA: **Sücs Sándor fia**

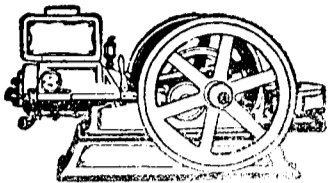
szőlőoltványtelep és börttermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

(70) 6—16

E fapt în general cunoscut, că pentru **mânarea** aparatului de **sfârmat** cucuruzul, **dumicatul napilor**, pentru **mori și tăietoare de nutreț**, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la **Dénes B.**

Societate comandită, în BUDAPEST, V., Lipet-körút 15.

Prețurent gratis și franco, (69) 7-13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY.

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută la pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spini, sticlă, alice, năsip, prav etc. la creșterea din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciune, rosături, orice arsături, rane ivite prin lunga zăcere a bolnavului, la buboae, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăreliei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 borcane costă cor. 360 se trimite cu ramburs (Nachname).

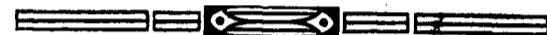
Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande de dreptul dela farmacia

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA (lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 7-25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 540 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 950 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské** — Indice pentru școlile primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 1-5. Edificiile proprii.

==== recomanda ====

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Samele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5.456.645-67
Capitale asigurate pe viață achitate		5.458.689-43
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183.667.241-
	vieată	11.740.710-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.603.400-

Prospeste și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

8. 1-?

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

43. 32-52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.